

UZASADNIENIE

W dniu 8 września 2016 roku powód E. B., prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) E. B. z siedzibą w miejscowości G., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w N.(dalej: (...) Sp. z o.o.) na swoją rzecz kwoty 488.721,14 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie, liczonymi następująco:

- a) od kwoty 34.000,00 zł od dnia 27 lipca 2016 roku do dnia zapłaty,
- b) od kwoty 115.219,46 zł od dnia 29 lipca 2016 roku do dnia zapłaty,
- c) od kwoty 115.898,73 zł od dnia 31 lipca 2016 roku do dnia zapłaty,
- d) od kwoty 110.755,33 zł od dnia 4 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty,
- e) od kwoty 112.847,62 zł od dnia 5 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty.

Nadto, powód wniósł o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że strony od czerwca 2016 roku łączyła umowa o współpracy handlowej, na podstawie której pozwana spółka nabywała od powoda paliwo. Ww. towar był pozwanej wydawany, ale jednocześnie nie regulowała ona względem powoda należności z tytułu ceny za zakupione paliwo wynikających z wystawionych faktur VAT, nawet pomimo wystosowania do niej wezwania do zapłaty. Następnie, w piśmie z dnia 19 sierpnia 2016 roku pozwana oświadczyła, że zamierza uregulować swoje zobowiązania względem powoda, co jednak ostatecznie nie nastąpiło.

Ponadto, wedle twierdzenia powoda, w zakresie umowy sprzedaży paliwa strony wiązały również Ogólne warunki sprzedaży (dalej: OWU) wydane przez powoda, z którymi pozwana zapoznała się oraz zaakceptowała postanowienia tego dokumentu, co potwierdziła złożeniem podpisu na dokumentach WZ. W związku z powyższym, powód uznał za zasadne żądanie odsetek za opóźnienie w wysokości maksymalnej wysokości odsetek w rozumieniu art. 481 § 2¹ k.c., liczonych za dzień opóźnienia (od dnia następnego po terminie płatności faktur VAT).

Powód podał także, że wierzytelność należna mu od pozwanej była przedmiotem umowy faktoringu nr (...) z maja 2016 roku, jednakże (...) Sp. z o.o. dokonał cesji zwrotnej na rzecz powoda, zawiadamiając o niej pozwaną. Pozwana nie zapłaciła ww. faktorowi, ani faktor nie zapłacił na rzecz powoda dochodzonej należności (pozew, k. 2-8).

W dniu 22 września 2016 roku Sąd Okręgowy w Ł. – X Wydział Gospodarczy wydał w sprawie sygn. akt X GNC1260/16 nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, którym orzekł zgodnie z żądaniem pozwu (nakaz zapłaty, k. 57).

W zarzutach od ww. nakazu zapłaty złożonych w dniu 13 października 2016 roku pozwana, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, zaskarżyła wydany w sprawie nakaz zapłaty w części dotyczącej zasądzenia odsetek w wysokości odsetek maksymalnych, wnosząc o jego uchylenie w ww. zakresie oraz oddalenie powództwa, jak również zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu na wstępie zarzucono, że nie wystąpiły ustawowe przesłanki do wydania w niniejszej sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, bowiem powód dołączył do pozwu faktury VAT niezawierające podpisu

przedstawiciela pozwanej, a zatem rachunki niez zaakceptowane przez dłużnika, wobec czego nie został spełniony warunek wydania tego rodzaju nakazu zapłaty z art. 485 § 1 pkt 2 k.p.c.

Ponadto, pozwana zaprzeczyła, jakoby do stosunków handlowych między stronami znajdowały zastosowanie OWU wydane przez powoda, powołując przy tym, że okoliczność taka nie wynika ani z łączącej strony umowy, ani z innych dokumentów. Wbrew twierdzeniom powoda nie można także przyjąć, iż pozwana zaakceptowała ww. OWU poprzez złożenie podpisów na dokumentach WZ, albowiem nie były one sygnowane przez osoby uprawnione do składania oświadczeń woli w imieniu pozwanej spółki.

W ocenie pozwanej zatem, roszczenie powoda o zapłatę w niniejszej sprawie odsetek maksymalnych, wywodzone z rzekomo obowiązujących w zakresie prowadzonego przez powoda przedsiębiorstwa OWU, jest nieuzasadnione. Wedle twierdzenia pozwanej, strony w łączącej je umowie nie ustaliły wysokości odsetek za opóźnienie, w związku z czym, stosownie do treści art. 481 § 2 k.c., powodowi należą się odsetki ustawowe (zarzuty od nakazu zapłaty, k. 60-62).

W odpowiedzi na zarzuty wystosowanej przez powoda w dniu 3 listopada 2016 roku podtrzymał on w całości twierdzenia zawarte w pozwie oraz zgłoszone wnioski dowodowe, jak również wniósł o utrzymanie w mocy wydanego w sprawie nakazu zapłaty.

W odniesieniu do zarzutów pozwanej stwierdził, iż istniały co najmniej dwie podstawy prawne do wydania w niniejszej sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, uregulowane w art. 485 § 1 pkt 3 oraz § 2a k.p.c. W ocenie powoda pozwana po pierwsze uznała swój dług względem niego w treści pisma z dnia 19 sierpnia 2016 roku, w którym oświadczyła, że ureguluje swoje zobowiązanie wraz ze wszystkimi kosztami i odsetkami do dnia 30 września 2016 roku, co uzasadniało wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie art. 485 § 1 pkt 3 k.p.c., a nadto, powód dołączył do pozwu dowody spełnienia przez niego wzajemnego świadczenia niepieniężnego (dokumenty WZ potwierdzające wydanie pozwanej towaru w postaci paliwa), co z kolei uzasadniało wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie art. 485 § 2a k.p.c.

Co się zaś tyczy spornej między stronami kwestii obowiązywania OWU, powód podniósł, że już sama treść OWU przesądza o tym, że dokument ten stanowi integralną część każdej umowy zawieranej w zakresie prowadzonej przez sprzedającego działalności gospodarczej z kupującym będącym podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą. Nadto, powołując się na treść art. 384 k.c., powód wywiódł, że przy sprzedaży paliw płynnych na dużą skalę stosuje się wzorce umowy oraz że dokument ten był pozwanej okazany, a jego postanowienia są powszechnie dostępne – pozostają do wglądu na stronie internetowej sprzedawcy.

Na koniec powód zakwestionował stanowisko pozwanej, jakoby osoby uprawnione do odbioru w jej imieniu towaru jednocześnie nie posiadały umocowania do wystosowania w jej imieniu oświadczenia w przedmiocie akceptacji OWU.

Z tych względów strona powodowa uznała swoje żądanie zasądzenia odsetek w wysokości odsetek maksymalnych za uprawnione i w pełni uzasadnione (odpowiedź na zarzuty, k. 75-78).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód prowadzi działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) E. B. z siedzibą w miejscowości G., nakierowaną w szczególności na sprzedaż hurtową paliw i produktów pochodnych. Jest wpisany do Centralnej Ewidencji i (...) o Działalności Gospodarczej (...) pod numerem (...) (bezsporne – wydruk z (...) powoda, k. 12).

Pozwana prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w N., również obejmującą swym zakresem m.in. sprzedaż hurtową paliw i produktów pochodnych. Reprezentacja pozwanej spółki jest jednoosobowa. Do działania w jej imieniu uprawniony jest jedyny członek zarządu (sprawujący jednocześnie funkcję prezesa zarządu) – V. del Socorro Aragon Sanchez, a także ustanowiony przez nią pełnomocnik R. N. (bezsporne – wydruk z KRS pozwanej, k. 13-18, a nadto dowód: pełnomocnictwo dla R. N., k. 63-66).

W przedsiębiorstwie powoda przynajmniej od początku 2016 roku obowiązują Ogólne warunki sprzedaży, określające zasady zawierania umów sprzedaży oferowanych przez nie paliw płynnych. W świetle treści OWU, ich postanowienia stanowią integralną część każdej umowy zawieranej w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej przez sprzedającego z kupującym będącym podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą. OWU miały wiązać kupującego z chwilą zawarcia umowy dotyczącej sprzedaży paliwa (dowód: Ogólne warunki sprzedaży, k. 48-51; zeznania świadka A. G. e-protokół czas nagrania 00:07:45, 00:18:31, k. 112v).

Zgodnie z § 3 ust. 4 OWU, w przypadku opóźnienia w płatności sprzedający jest uprawniony, bez dodatkowych wezwań, do żądania obok należności głównej odsetek za każdy dzień opóźnienia, jak również zwrotu kosztów sądowych, egzekucyjnych i zastępstwa sądowego, przy czym kupujący miał zapłacić sprzedającemu odsetki umowne za opóźnienie w zapłacie należności w maksymalnej wysokości odsetek w rozumieniu art. 481 § 2¹ k.c. liczonych za każdy dzień opóźnienia.

Przedmiotowe OWU są zamieszczone na stronie internetowej przedsiębiorstwa powoda. Ponadto, są dostępne w wersji papierowej w biurze powoda. Wydrukowane egzemplarze OWU dla kontrahentów ma przy sobie także każdy kierowca dostarczający paliwo (dowód: zeznania świadka A. G. e-protokół czas nagrania 00:10:13, k. 112v; zeznania świadka A. S. e-protokół czas nagrania 00:23:24, 00:25:50, k. 113; przesłuchanie powoda E. B. e-protokół czas nagrania 01:01:20, 01:04:48, k. 114v).

W dniu 6 czerwca 2016 roku strony zawarły umowę współpracy handlowej, na mocy której ustalono ramowe warunki tejże współpracy. Pozwana reprezentowana przez pełnomocnika R. N. – jako kupujący zobowiązała się do nabycia produktów naftowych, tj. oleju napędowego jakością odpowiadającego normie PN-EN 590, a powód – jako sprzedający do ich dostarczenia na rzecz kupującego (dowód: umowa współpracy handlowej, k. 19-20; zeznania świadka A. G. e-protokół czas nagrania 00:06:25, 00:07:45, k. 112v; zeznania świadka R. N. e-protokół czas nagrania 00:30:09, 00:34:25, k. 113-113v zeznania świadka D. A. e-protokół czas nagrania 00:46:27, k. 114; przesłuchanie powoda E. B. e-protokół czas nagrania 00:01:00, k. 114).

Zgodnie z ww. umową, kupujący nabywał towar w postaci oleju napędowego w oparciu o zamówienia składane sprzedającemu telefonicznie, faxem, pocztą elektroniczną lub osobiście w biurze handlowym sprzedającego (§ 2 ust. 1 umowy).

Nadto w umowie przewidziano, że cena będzie ustalana każdorazowo przy zamówieniu paliwa, jako upust 250 zł/m³ netto od cen hurtowych (...) S.A. (podanych na stronie www.orklen.pl w zakładce – hurtowe ceny paliw) z dnia poprzedzającego dostawę (§ 3 ust. 1 umowy).

Strony uzgodniły także, że zapłata za dostarczony towar następować będzie przelewem w terminie 3 dni roboczych od momentu dostawy na podstawie faktury sprzedaży VAT wystawionej przez sprzedającego (§ 3 ust. 2 umowy).

Jednocześnie sprzedający był uprawniony do wstrzymania dostawy do momentu uregulowania przez kupującego zobowiązań finansowych (§ 3 ust. 4 umowy).

Przedstawicielowi pozwanej spółki nie zostały doręczone OWU obowiązujące w przedsiębiorstwie powoda ani przed zawarciem ww. umowy, ani w późniejszym czasie (okoliczność bezsporna).

Współpraca handlowa stron odbywająca się na zasadach określonych w powyższej umowie trwała od czerwca do sierpnia 2016 roku. W tym okresie strony przeprowadziły kilkanaście transakcji. Zamówienia na towar w postaci oleju napędowego pracownicy pozwanej spółki składali u powoda za pośrednictwem korespondencji elektronicznej (czasami po uprzedniej informacji przekazanej telefonicznie) na polecenie pełnomocnika R. N.. Również z polecenia tegoż pracownicy pozwanej fizycznie odbierali towar dostarczony przez powoda oraz obsługiwali „dokumentacyjnie” te transakcje podpisując wystawione przez dostawcę dokumenty WZ (tj. wydania towaru na zewnątrz) oraz tworząc dokumenty PZ (tj. przyjęcia towaru z zewnątrz). Na każdym dokumencie WZ pochodzącym od powoda znajdowała

się klauzula następującej treści: „Otrzymałem/am przed zawarciem umowy Ogólne warunki sprzedaży obowiązujące u sprzedającego, akceptuję je w całości i nie wnoszę zastrzeżeń”. Początkowo pozwana spółka terminowo regulowała swoje należności względem powoda. Następnie, wobec popadnięcia w kłopoty finansowe, zdarzało się, że dokonywała ona powodowi wpłat z opóźnieniem, jednakże powód nigdy nie naliczał jej z tego tytułu odsetek. E. B. praktykuje bowiem naliczanie odsetek swoim kontrahentom w ostateczności celem ich zdyscyplinowania (dowód: zeznania świadka R. N. e-protokół czas nagrania 00:31:35, 00:34:25, 00:37:40, 00:38:13, k. 113-113v; zeznania świadka D. A. e-protokół czas nagrania 00:44:45, 00:46:27, 00:50:29, 00:53:25, k. 113v-114; zeznania świadka A. G. e-protokół czas nagrania 00:13:30, 00:13:49, 00:14:36, 00:16:02, k. 112v; zeznania świadka A. S. e-protokół czas nagrania 00:23:24, 00:26:26, k. 113; przesłuchanie powoda E. B. e-protokół czas nagrania 01:00:21, 01:05:19, 01:09:15, 01:10:25, k. 114v; dokumenty WZ, k. 23, 27, 31, 35 i 39).

W ramach łączącej strony przedmiotowej umowy o współpracy handlowej pozwana w dniu 18 lipca 2016 roku złożyła u powoda zamówienie nr 17 na 30 m³ oleju napędowego, zrealizowane w dniu 19 lipca 2016 roku. Powód wydał pozwanej zamówiony towar i na podstawie wystawionego na tę okoliczność dokumentu WZ nr (...), podpisanego przez uprawnionego do tego pracownika pozwanej, także w dniu 19 lipca 2016 roku wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 114.543,79 zł, płatną w terminie do dnia 26 lipca 2016 roku (dowód: zamówienie, k. 21; dokument WZ powoda, k. 23; dokument PZ pozwanej, k. 22; faktura, k. 24).

Z ww. faktury VAT pozwana nie zapłaciła powodowi kwoty 34.000,00 zł (okoliczność bezsporna).

W dniu 20 lipca 2016 roku pozwana złożyła u powoda zamówienie nr 18 na 30 m³ oleju napędowego, zrealizowane w dniu 21 lipca 2016 roku. Powód wydał pozwanej zamówiony towar i na podstawie wystawionego na tę okoliczność dokumentu WZ nr (...), podpisanego przez uprawnionego do tego pracownika pozwanej, także w dniu 21 lipca 2016 roku wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 115.219,46 zł, płatną w terminie do dnia 28 lipca 2016 roku (dowód: zamówienie, k. 25; dokument WZ powoda, k. 27; dokument PZ pozwanej, k. 26; faktura, k. 28).

W dniu 22 lipca 2016 roku pozwana złożyła u powoda zamówienie nr 19 na 30 m³ oleju napędowego, zrealizowane w dniu 23 lipca 2016 roku. Powód wydał pozwanej zamówiony towar i na podstawie wystawionego na tę okoliczność dokumentu WZ nr (...), podpisanego przez uprawnionego do tego pracownika pozwanej, także w dniu 23 lipca 2016 roku wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 115.898,73 zł, płatną w terminie do dnia 30 lipca 2016 roku (dowód: zamówienie, k. 29; dokument WZ powoda, k. 31; dokument PZ pozwanej, k. 30; faktura, k. 32).

W dniu 26 lipca 2016 roku pozwana złożyła u powoda zamówienie nr 20 na 30 m³ oleju napędowego, zrealizowane w dniu 27 lipca 2016 roku. Powód wydał pozwanej zamówiony towar i na podstawie wystawionego na tę okoliczność dokumentu WZ nr (...), podpisanego przez uprawnionego do tego pracownika pozwanej, także w dniu 27 lipca 2016 roku wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 110.755,33 zł, płatną w terminie do dnia 3 sierpnia 2016 roku (dowód: zamówienie, k. 33; dokument WZ powoda, k. 35; dokument PZ pozwanej, k. 34; faktura, k. 36).

W dniu 27 lipca 2016 roku pozwana złożyła u powoda zamówienie nr 21 na 30 m³ oleju napędowego, zrealizowane w dniu 28 lipca 2016 roku. Powód wydał pozwanej zamówiony towar i na podstawie wystawionego na tę okoliczność dokumentu WZ nr (...), podpisanego przez uprawnionego do tego pracownika pozwanej, także w dniu 28 lipca 2016 roku wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 112.847,62 zł, płatną w terminie do dnia 4 sierpnia 2016 roku (dowód: zamówienie, k. 37; dokument WZ powoda, k. 39; dokument PZ pozwanej, k. 38; faktura, k. 40).

Należności powoda z faktur VAT nr (...) nie zostały uregulowane przez pozwaną spółkę w jakiegokolwiek części (okoliczność bezsporna).

Ponadto, wierzytelności udokumentowane wszystkimi pięcioma powołanymi fakturami VAT zostały przeniesione na (...) Sp. z o.o. w ramach umowy faktoringu nr (...) z dnia 6 maja 2016 roku łączącej powoda jako faktoranta z ww.

faktorem (dowód: umowa faktoringu, k. 52-54; faktury, k. 24, 28, 32, 36 i 40; przesłuchanie powoda E. B. e-protokół czas nagrania 01:00:47, k. 114).

W dniu 19 sierpnia 2016 roku pozwana wystosowała do powoda pismo, w którym poinformowała, iż zamierza spłacić swoje zadłużenie względem niego z tytułu niezapłaconych faktur VAT wraz z odsetkami i wszelkimi kosztami. Jednocześnie, powołując się na przejściowe problemy finansowe spółki, poprosiła o przesunięcie terminów płatności tychże faktur do dnia 30 września 2016 roku (dowód: pismo pozwanej, k. 45-47).

W odpowiedzi na powyższe powód w piśmie z dnia 22 sierpnia 2016 roku wezwał pozwaną do zapłaty na rzecz (...) Sp. z o.o. kwoty 488.721,14 zł w terminie 3 dni od dnia otrzymania wezwania wraz z ustawowymi odsetkami z powodu opóźnienia w płatności faktur VAT (dowód: wezwanie do zapłaty wraz z potwierdzeniem nadania, k. 41-44).

Pozwana nie uiściła na rzecz (...) Sp. z o.o. zaległych należności z przedmiotowych faktur VAT, wobec czego również powód nie otrzymał na ich poczet zapłaty od faktora (okoliczność bezsporna).

W piśmie z dnia 31 sierpnia 2016 roku (...) Sp. z o.o. zawiadomił pozwaną o cesji zwrotnej wierzytelności udokumentowanych fakturami VAT nr (...) na rzecz powoda (dowód: zawiadomienie o cesji zwrotnej, k. 55).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dokumentów prywatnych złożonych do akt sprawy, które nie zostały skutecznie zakwestionowane przez strony, przesłuchania powoda E. B. oraz zeznań świadków A. G., A. S., D. A. i R. N., które uzupełniły materiał dowodowy w postaci dokumentów.

Sąd zważył, co następuje:

W przedmiotowej sprawie nie budzi wątpliwości, że strony łączyła umowa współpracy handlowej z dnia 6 czerwca 2016 roku, na mocy której powód sprzedawał pozwanej i dostarczał jej na zamówienie paliwo w postaci oleju napędowego.

Bezspornym jest także, że powód każdorazowo spełniał swoje świadczenie (niepieniężne) względem pozwanej, wydając jej zamówiony towar, natomiast ta nie uregulowała wobec niego części należności z tytułu ceny wynikających z wystawionych faktur VAT, dochodzonych niniejszym pozwem.

Pozwana w zawisłym sporze zakwestionowała jedynie wysokość żądania powoda o odsetki w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie (zgodnie z art. 481 § 2¹ k.c.), których ten domagał się na podstawie obowiązujących w jego przedsiębiorstwie OWU, przekonując, że ich postanowienia współkształtowały stosunek zobowiązaniowy stron wykreowany wspomnianą umową o współpracy handlowej, której to okoliczności z kolei pozwana konsekwentnie zaprzeczała, twierdząc, iż nie miała wiedzy o tychże OWU, ani tym bardziej o związaniu nimi we wzajemnych stosunkach.

Osią sporu w przedmiotowej sprawie jest zatem kwestia obowiązywania między stronami – obok ważnie zawartej umowy – wzorca umowy w postaci OWU wydanych przez powoda i w jego mniemaniu wiążących w umowach zawieranych ze wszystkimi jego kontrahentami będącymi przedsiębiorcami. Dopiero jej rozstrzygnięcie, notabene wymagające przeprowadzenia analizy przepisów Kodeksu cywilnego z zakresu związania adherenta wzorcem umowy, pozwoli przesądzić o zasadności bądź nie roszczenia odsetkowego powoda w żądanej przez niego wysokości.

Zgodnie z art. 384 § 1 k.c., ustalony przez jedną ze stron wzorec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy.

W razie gdy posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte, wiąże on także wtedy, gdy druga strona mogła się z łatwością dowiedzieć o jego treści. Nie dotyczy to jednak umów zawieranych z udziałem konsumentów, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego (§ 2).

Jeżeli jedna ze stron posługuje się wzorcem umowy w postaci elektronicznej, powinna udostępnić go drugiej stronie przed zawarciem umowy w taki sposób, aby mogła ona wzorec ten przechowywać i odtwarzać w zwykłym toku czynności (§ 4).

Wzorec umowny może mieć moc wiążącą wyłącznie wówczas, gdy umowa między stronami została ważnie zawarta. Nie jest to jednak przesłanka wystarczająca. Dla podmiotów stosunków cywilnoprawnych prawnie relewantne mogą być wyłącznie nakazy i zakazy, które zostały im zakomunikowane w sposób określony prawem. Brak obowiązku publikacyjnego, charakterystyczny dla aktów normatywnych, jak również brak obowiązku objęcia treści wzorca konsensem stron oznaczają, że ustawodawca inaczej określił obowiązek informacyjny nałożony na proponenta.

Zacytowany przepis art. 384 k.c. wskazuje jako regułę, że dla nadania wzorcowi mocy wiążącej dla kontrahentów, wzorec umowy powinien zostać doręczony drugiej stronie (art. 384 § 1 k.c.), jednak w pewnych sytuacjach można poprzestać na stworzeniu warunków do łatwego dowiedzenia się o treści wzorca (art. 384 § 2 k.c.), a w innych przypadkach konieczne jest udostępnienie wzorca drugiej stronie w oznaczony sposób (art. 384 § 4 k.c.). Niedopełnienie wskazanych wymogów informacyjnych oznacza brak mocy wiążącej wzorca, którym posłużył się proponent. Wzorec nie kształtuje wówczas treści zobowiązania, jednak zawarta umowa jest ważna i wywołuje skutki określone oświadczeniami woli stron, przepisami prawa, zasadami współżycia społecznego i ustalonymi zwyczajami (art. 56 k.c.) (vide: wyrok SA w Warszawie z dnia 17 grudnia 2015 roku, I ACa 492/15, Lex nr 1957352; wyrok SO w Tarnowie z dnia 27 czerwca 2013 roku, I Ca 125/13, Lex nr 1715988; wyrok SO w Gdańsku z dnia 12 grudnia 2012 roku, XVI Ca 1064/12, Lex nr 1714967; postanowienie SA w Białymstoku z dnia 7 grudnia 2009 roku, IACz 968/09, Lex nr 818292).

Jak już wskazano powyżej, art. 384 § 1 k.c. ustanawia zasadę, wedle której warunkiem związania adherenta wzorcem jest doręczenie tego wzorca przed zawarciem umowy. Przez doręczenie należy rozumieć wręczenie adherentowi dokumentu obejmującego postanowienia wzorca w takim czasie przed zawarciem umowy, który jest wystarczający do zapoznania się z tymi postanowieniami (wyjątki od tej zasady przewidują dalsze paragrafy art. 384 k.c.). Dokument ten musi być czytelny i nie może zawierać odwołań do postanowień umieszczonych poza jego treścią.

Jednakże, celem ułatwienia obrotu cywilnoprawnego, w sytuacji określonej w art. 384 § 2 k.c. ustawodawca zrezygnował z wymogu doręczenia wzorca. Zatem, strony umowy wiążą także wzorce niedoręczone, o ile spełnione są (łącznie) szczególne warunki, określone tym przepisem, tj.:

- 1) posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte;
- 2) adherent mógł z łatwością dowiedzieć się o treści wzorca;
- 3) adherent nie jest konsumentem, chyba że zawarta umowa jest umową powszechnie zawieraną w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego.

Ciężar udowodnienia tych okoliczności spoczywa na proponencie, który powołuje się na moc wiążącą wzorca, lecz nie doręczył go drugiej stronie przy zawieraniu umowy.

Przechodząc do omówienia pierwszej z ww. przesłanek związania kontrahenta wzorcem pomimo jego niedoręczenia, stwierdzić należy, że zwyczaj korzystania z wzorców umownych w procesie kontraktowania jest szeroko rozpowszechniony i najczęściej dotyczy zawierania umów przez przedsiębiorców świadczących usługi ich masowemu odbiorcy. W ten sposób kontraktują banki, biura maklerskie, ubezpieczyciele, przedsiębiorcy świadczący usługi telekomunikacyjne i pocztowe, biura podróży, przedsiębiorcy dostarczający energię elektryczną, wodę i gaz, pośrednicy obrotu nieruchomościami i inne podmioty świadczące usługi użyteczności publicznej (np. muzea, kina, parki rozrywki) (vide: W. Popiołek, w: K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny, t. 1, s. 1417).

Ponadto, aby niedoręczony wzorec wiązał drugą stronę umowy, proponent musi stworzyć odpowiednie warunki do tego, aby adherent mógł z łatwością dowiedzieć się o treści wzorca. Ocena spełnienia tej przesłanki zależy

od okoliczności związanych z zawarciem konkretnej umowy, więc musi być ustalana ad casu. W szczególności trzeba uwzględnić dotychczasową praktykę posługiwania się wzorcem przez strony we wzajemnych stosunkach, rodzaj zobowiązania, miejsce udostępnienia, rozmiar wzorca, dostępność dla adherenta techniki zapisu wzorca oraz doświadczenie handlowe partnerów i pewne zobiektywizowane cechy adherenta (np. profesjonalisty w branży, której dotyczy zawierana umowa, drobnego przedsiębiorcy odmiennej branży, konsumenta).

Powszechnie przyjmuje się, że warunki te spełnia umieszczenie wzorca w odpowiednim miejscu lokalu przedsiębiorcy, łatwo dostępnym dla kontrahentów. Może to być tablica ogłoszeń albo inne miejsce, w którym można zapoznać się z wzorcem, jeżeli jednocześnie dla uzyskania dostępu do wzorca brak jest trudnych do pokonania przeszkód. Podobnie należy interpretować doręczenie kontrahentowi wyciągu z wzorca lub umieszczenie go na tablicy ogłoszeń i wskazanie łatwo dostępnego miejsca, gdzie można zapoznać się z całym wzorcem.

Dodatkowo z § 2 omawianego przepisu wynika, że dotyczy on przede wszystkim sytuacji, w których adherent jest przedsiębiorcą, a więc podmiotem profesjonalnie uczestniczącym w obrocie gospodarczym.

Artykuł 384 § 4 k.c. reguluje z kolei sposób związania adherenta wzorcem w postaci elektronicznej – a więc wzorcem, którego treść daje się odtworzyć tylko za pomocą urządzeń elektronicznych, np. komputera lub telefonu komórkowego. Przepis ten odnosi się do wszystkich umów zawieranych z użyciem wzorca – także w stosunkach, w których posługiwanie się wzorcem jest zwyczajowo przyjęte (art. 384 § 2 k.c.) – bez względu na to, czy adherentem jest konsument czy przedsiębiorca. Celem zapewnienia adherentowi w takich przypadkach odpowiednich warunków dla uzyskania informacji o treści wzorca, przepis art. 384 § 4 k.c. przewiduje szczególne obowiązki strony, która posługuje się wzorcem umownym w postaci elektronicznej. Powinna ona udostępnić go drugiej stronie przed zawarciem umowy w taki sposób, aby mogła ona wzorec ten przechowywać i odtwarzać w zwykłym toku czynności.

Wobec tego, moc wiążąca wzorca w postaci elektronicznej uzależniona jest od jego dostarczenia drugiej stronie w szczególny sposób. Chodzi o trwałość udostępnienia, którą należy rozumieć jako uniemożliwienie ingerencji w jego treść (integralność tekstu) oraz zapewnienie możliwości jego przechowania i odtwarzania w zwykłym toku czynności, tj. bez konieczności posiadania szczególnych kwalifikacji i specjalistycznego sprzętu, przez cały czas, jaki jest konieczny dla ochrony praw adherenta. Takich gwarancji nie daje udostępnienie wzorca umownego na stronie www, natomiast za spełniające wymogi należy uznać przesłanie drugiej stronie wzorca pocztą elektroniczną albo zapisanego na takich nośnikach danych elektronicznych jak płyta CD lub pendrive (vide: C. Żuławska, w: G. Bieniek i in., *Komentarz... Zobowiązania*, t. 1, 2011, s. 151; A. Olejniczak, w: A. Kidyba (red.), *Kodeks cywilny*, 2010, s. 204).

W przedmiotowej sprawie, strona powodowa w ogóle nie powoływała się na okoliczność doręczenia pozwanej OWU przed zawarciem przez strony umowy o współpracy handlowej, tym niemniej powód wyraźnie wywodził obowiązywanie OWU z okoliczności umieszczenia na każdym z wystawionych przez niego dokumentów WZ klauzuli o treści: „Otrzymałem/am przed zawarciem umowy Ogólne warunki sprzedaży obowiązujące u sprzedającego, akceptuję je w całości i nie wnoszę zastrzeżeń”, które przy dostawach paliwa były podpisywane przez pracowników pozwanej spółki.

W ocenie Sądu powyższe w żadnym razie nie przesądza o związaniu stron wzorcem w postaci OWU powoda, przede wszystkim z tego względu, że jakkolwiek pracownicy pozwanej spółki w zakresie swoich obowiązków pracowniczych wykonywanych pod kierownictwem i z polecenia pełnomocnika (...) Sp. z o.o. R. N., byli uprawnieni do odbioru dostarczanych przez powoda towarów, jak również każdorazowo do poświadczania tejsze okoliczności własnym podpisem, to jednak z całą pewnością nie można przy tym przyjąć, że osoby te jednocześnie posiadały umocowanie o składania skutecznych oświadczeń woli w imieniu pozwanej spółki. Takie oświadczenie mogłyby złożyć wyłącznie podmioty upoważnione do jej reprezentacji według odpisu z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, tj. prezes zarządu V. del Socorro Aragon Sanchez, a także umocowany przez nią do działania za (...) Sp. z o.o. pełnomocnik R. N..

Na marginesie jedynie podnieść należy, że powód w toku niniejszego procesu nie podjął nawet próby wykazania, iż doręczył pozwanej spółce wzorec spornych OWU przed zawarciem umowy, co dodatkowo zdaje się podważać

zgodność części klauzuli o treści: „Otrzymałem/am przed zawarciem umowy Ogólne warunki sprzedaży obowiązujące u sprzedającego (...)” z rzeczywistością.

Wobec powyższego, należało stwierdzić, że nie znajdzie w przedmiotowej sprawie zastosowania art. 384 § 1 k.c.

Nieudowodnione przez powoda na gruncie przedmiotowego postępowania pozostały także okoliczności (przesłanki) skutkujące związaniem wzorcem pomimo jego niedoręczenia z art. 384 § 2 k.c. Chybiona jest argumentacja powoda w tym zakresie, wedle której posługiwanie się wzorcem umowy takim jak OWU jest zwyczajowo przyjęte w przedsiębiorstwach trudniących się obrotem paliw płynnych, a nadto, że pozwana mogła łatwo dowiedzieć się o treści OWU, w związku z ich udostępnieniem na stronie internetowej przedsiębiorstwa powoda, jakkolwiek rozumianą dostępnością w jego biurze oraz u kierowców dostarczających paliwo.

W ocenie Sądu bowiem, działalność prowadzona przez powoda w istocie nie jest tak szeroko zakrojona (w znaczeniu masowa), aby uzasadnionym było uznanie, że mieści się ona w kategorii stosunków, w których posługiwanie się wzorcem jest zwyczajowo przyjęte. Trudno porównywać przedsiębiorstwo zajmujące się obrotem paliwami – choćby na dużą skalę – np. z działalnością spółek z sektora bankowego, ubezpieczeniowego czy telekomunikacyjnego o olbrzymim zasięgu, o których z kolei z całą pewnością można powiedzieć, że posługiwanie się przez nie wzorcem umowy jest zwyczajowo przyjęte. Ponadto, zauważyć trzeba, że powód na potwierdzenie swoich twierdzeń w tym zakresie nie przedstawił jednocześnie żadnych dowodów wskazujących chociażby, że w innych przedsiębiorstwach o profilu tożsamym lub podobnym do tego prowadzonego przez powoda szeroko praktykowane jest posługiwanie się wzorcem umownym np. w postaci OWU, co z kolei uzasadniałoby przekonanie, że rzeczywiście w tego rodzaju stosunkach jak obrót paliwami posługiwanie się wzorcem stanowi praktykę na tyle rozpowszechnioną, że uprawnionym byłoby uznanie jej za „zwyczajowo przyjętą”.

Choć niewystąpienie (nieudowodnienie) pierwszej przesłanki z art. 384 § 2 k.c. zasadniczo niweczy możliwość uznania mocy wiążącej wzorca niedoręczonego adherentowi, to jednak Sąd postanowił odnieść się również do kolejnej, rozważając jej spełnienie lub nie na gruncie niniejszej sprawy.

I tak, zdaniem Sądu podjęte przez powoda działania w zakresie stworzenia dla adherenta warunków łatwego dowiedzenia się o treści wzorca, należy ocenić jako niewystarczające do przyjęcia, że przesłanka ta zaistniała.

Powołując się na przeprowadzone wcześniej rozważania, stwierdzić należy, że udostępnienie OWU na stronie internetowej przedsiębiorstwa powoda, czy bliżej niesprecyzowana przez powoda dostępność OWU w jego biurze oraz u kierowców dostarczających paliwo, nie przesądza jednoznacznie o spełnieniu warunków łatwego dowiedzenia się przez pozwaną o treści wzorca. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, bynajmniej nie wskazuje, że treść OWU powoda lub chociażby informacja, że treść obowiązujących OWU jest dostępna na stronie internetowej firmy, została umieszczona w odpowiednim miejscu w jego biurze, łatwo dostępnym dla kontrahenta (np. na tablicy ogłoszeń). Tym samym, zasadnym wydaje się przyjęcie, że również ta okoliczność nie została przez stronę powodową wykazana.

Jednocześnie, mając na uwadze, że powód posługiwał się wzorcem w postaci elektronicznej, kategorycznie stwierdzić należy, że jako proponent nie dopełnił szczególnego obowiązku polegającego na udostępnieniu treści wzorca drugiej stronie przed zawarciem umowy w taki sposób, aby mogła ona wzorec ten przechowywać i odtwarzać w zwykłym toku czynności (np. na płycie CD lub pen drive). Jak już zostało powiedziane, warunkiem tego z całą pewnością nie spełnia udostępnienie treści wzorca na stronie www (choćby w pliku (...)), które absolutnie nie daje drugiej stronie żadnej gwarancji nieingerowania w treść wzorca przez podmiot, od którego wzorec ten pochodzi przez cały okres pozostawania we wzajemnych stosunkach gospodarczych.

Z tych wszystkich względów, Sąd uznał, że w przedmiotowej sprawie nie może być mowy o mocy wiążącej wzorca umownego w postaci OWU obowiązujących w przedsiębiorstwie powoda w kontaktach handlowych z innymi przedsiębiorcami.

O nieobowiązaniu pomiędzy stronami OWU powoda świadczą dodatkowo okoliczności tego rodzaju, że – jak przyznał w toku procesu powód – nigdy wcześniej nie naliczał pozwanej jakichkolwiek odsetek za opóźnienie w płatnościach, choć opóźnienia takie się zdarzały.

I choć w piśmie z dnia 19 sierpnia 2016 roku pozwana zadeklarowała spłatę całości zadłużenia względem powoda wraz z odsetkami i wszelkimi kosztami, to jednak w wezwaniu do zapłaty z dnia 22 sierpnia 2016 roku, powód zażądał od pozwanej zapłaty odsetek ustawowych z powodu opóźnienia w płatności, co z uwagi na nomenklaturę dotyczącą tegoż roszczenia ubocznego zawartą w OWU, tj.: „Kupujący zapłaci sprzedającemu odsetki umowne za opóźnienie w zapłacie należności w maksymalnej wysokości odsetek w rozumieniu art. 481 § 2¹ k.c. (...)” implikuje przekonanie, że w rzeczonym wezwaniu chodzi o odsetki z art. 481 § 2 k.c., nie zaś te z art. 481 § 2¹ k.c.

Mając na uwadze przeprowadzone rozważania, Sąd doszedł do przekonania, że powodowi od dochodzonej kwoty żądania pozwu, zasądzonej nakazem zapłaty Sądu Okręgowego w Łodzi – X Wydziału Gospodarczego z dnia 22 września 2016 roku, należą się odsetki w wysokości odsetek ustawowych z art. 481 § 2 k.c. (od kwot wynikających z poszczególnych faktur VAT, liczonych od dnia następnego po upływie terminu płatności każdej z tych faktur), nie zaś w wysokości odsetek ustawowych maksymalnych z art. 481 § 2¹ k.c., które to roszczenie uboczne powód wywodził z okoliczności współkształtowania stosunków zobowiązaniowych stron wynikających z umowy o współpracy handlowej przez pochodzące od niego OWU, a którego to stanowiska nie podzielił i nie zaaprobował Sąd rozpoznający przedmiotową sprawę.

Wobec powyższego, Sąd na podstawie art. 496 k.p.c. utrzymał w mocy nakaz zapłaty z dnia 22 września 2016 roku wydany w sprawie X GNc 1260/16 w zakresie odsetek w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 488.721,14 zł, liczonych następująco:

- a) od kwoty 34.000,00 zł od dnia 27 lipca 2016 roku do dnia zapłaty,
- b) od kwoty 115.219,46 zł od dnia 29 lipca 2016 roku do dnia zapłaty,
- c) od kwoty 115.898,73 zł od dnia 31 lipca 2016 roku do dnia zapłaty,
- d) od kwoty 110.755,33zł od dnia 4 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty,
- e) od kwoty 112.847,62 zł od dnia 5 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty,

uznając roszczenie powoda w ww. zakresie za uzasadnione.

W pozostałym zakresie żądania powoda o odsetki nakaz zapłaty podlegał uchyleniu, a powództwo oddaleniu jako nieuzasadnione.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu i kosztów celowych,, przy przyjęciu, że powód wygrał proces w całości. Nie ulega bowiem wątpliwości, że odsetki ustawowe stanowiąc należności uboczne nie są wliczane do wartości przedmiotu sporu, zaś nakaz zapłaty w zakresie należności głównej nie został zaskarżony przez pozwanego i stał się prawomocny.

Na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. Sąd pozostawił szczegółowe wyliczenie kosztów procesu referendarzowi sądowemu.

Z/ odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda.

Dnia 18 maja 2017 roku